

Dichter van het Papiaments

Op Curaçao is Pierre Lauffer wél bekend

Bijna niemand wist wat ‘zeemeermin’ in het Papiaments was. Rosa Balentina wist het wel: ‘mamparia kutu’, als ze het uitspreekt schommelen haar woorden als de golven van de zee. Niet voor niets roemde haar leraar haar om die mooie uitspraak, hij spoorde haar zelfs aan iets met de taal te gaan doen. Dat kwam er niet van. Ze is nu oud, maar de woorden van haar vroegere docent Pierre Lauffer herinnert Rosa Balentina zich nog goed.

Op de (voormalige) Antillen kent bijna iedereen Pierre Lauffer, dichter, schrijver en ook korte tijd docent. In Nederland is de generatiegenoot van bekende Antilliaanse auteurs als Tip Marugg en Boeli van Leeuwen vrijwel onbekend. Dat is onder meer te verklaren doordat Lauffer schreef in het Papiaments, de taal die wordt gesproken op Aruba, Bonaire en Curaçao. De onlangs verschenen biografie van Bernadette Heiligers zal daarom voor velen een eerste kennismaking zijn met leven en poëzie van deze Curaçaose dichter.

Pierre Lauffer (1920-1981) werd geboren op Curaçao, als

zoon van Chow en Antoine Lauffer. Op school kreeg hij les in het Nederlands, de paters lieten hem kennismaken met onder meer Gorter en Gezelle. Op straat klonk Papiaments, een taal die vooral werd gezien als de ‘primitieve lingua franca van de vrijgekomen slaven en hun afstammelingen’. Lauffer daarentegen, nam de taal en het volk dat die taal sprak serieus. Papiaments, zo vond hij, was deel van de identiteit van de Curaçaoënaar. En zo verscheen ‘Patria’ (vaderland), zijn debuut, de eerste volledig Papiamentstalige dichtbundel. Curaçao, toen nog kolonie van Nederland, werd erin bezongen als ‘vaderland’. Eerder had hij al in eigen beheer de novelle ‘Carmen Molina’ uitgegeven, over een nette heer die verliefd werd op een prostituee. Lauffer schreef en dichtte over de onderkant van de samenleving, over de arme en eenvoudige mens, de zwarte vrouw, het bastaardkind. Toch was Lauffer geen man van het volk. Daarvoor was hij te ongrijpbaar: sober tot in het extreme, diepgelovig katholiek (maar wel gescheiden) en wars van elke conventie: toen zijn oudste zoon eerste communie zou doen, dreigde hij de mooie communiekleren in stukken te knippen. “Pierre vond het belachelijk om kinderen op die manier op te doffen.”

Lauffer schreef gedichten, verhalen, kinderboeken en een cursus Papiaments. De muzikaliteit van zijn taal weet hij in zijn gedichten ten volle uit te buiten. Zijn gedichten en liedjes met het weerbarstige landschap van Curaçao op de achtergrond zijn ritmisch en helder. Al doen de nogal gedragen Nederlandse vertalingen die in de biografie zijn gebruikt daar helaas niet altijd recht aan. Biografe Heiligers koos voor een thematische aanpak, wat nogal eens voor overlap (en soms verwarring) zorgt, zoals ook het samenvatten (in plaats van citeren) van prozafragmenten een vreemde keuze is. Desondanks is deze biografie een uitnodigende introductie op het werk van een dichter die uiteindelijk weliswaar gedesillustioneerd raakte, maar toch uit volle overtuiging was opgekomen voor zijn taal en voor de mensen van zijn land ‘Korsou’.

**Lauffer was ongrijpbaar:
diepgelovig katholiek,
maar tegelijk wars van elke
conventie**

Klacht van een slaaf

Vuile rotzak die je bent!
Je hebt m'n hele rug ontveld!
Ik bloed over m'n hele lijf...

Je hebt me met je knoet gezweept,
Mijn lijf over de grond gesleept,
Geslagen waar je kon!

Je schold me uit,
Je schopte zonder grond,
Je stal het eten uit mijn mond!

Nu kruip ik voor je als een hond.
Bomba, je hebt niks meer te zoeken,
Nog éven en ik breek,
Maar mijn ziel zal je vervloeken.

PIERRE LAUFFER
VERTALING: FRED DE HAAS
UIT: KUMBU (DWAALLICHT) 1955

Bernadette Heiligers: Pierre Lauffer. Het bewogen leven van een bevlogen dichter. Vert. Fred de Haas. In de Knipscheer, Haarlem; 303 blz. € 19,90